

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Revidering av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter

(COM(2022) 581 final)

(2023/C 184/14)

Föredragande: **Ozlem YILDIRIM**

Medföredragande: **Cillian LOHAN**

Remiss	Europeiska kommissionen, 25.11.2022
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av sektionen	9.3.2023
Antagande vid plenarsessionen	22.3.2023
Plenarsession nr	577
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	152/0/1

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU:s reviderade handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter innehåller många bra inslag som skulle göra den framgångsrik. De fyra prioriteringarna och deras mål är väl utformade och utgör en förbättring jämfört med den tidigare versionen. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är dock bekymrad över de resurser som kommer att anslås för att genomföra planen på nationell nivå och huruvida de är tillräckliga eller inte, eftersom otillräckliga resurser kan leda till att planen misslyckas, såsom var fallet med den tidigare planen.

1.2 EESK välkomnar att kommissionen har åtagit sig att tillhandahålla tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser för att hejda den olagliga handeln med vilda djur och växter genom att integrera handel med vilda djur och växter med EU:s fonder som är inriktade på i) säkerhet och organiserad brottslighet, ii) miljön, och iii) internationellt samarbete/partnerskap. Handeln bör i synnerhet prioriteras inom Empact, Fonden för inre säkerhet, Life-programmet, Interregprogrammet samt instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingsarbete och internationellt samarbete.

1.3 Det är dock viktigt att man kommer överens om en procentandel från dessa fonder som helt ska avsättas för att hejda olaglig handel med vilda djur och växter i syfte att bidra till ansvarsskyldigheten för handlingsplanen. Medlemsstaterna bör åta sig att tillhandahålla tillräckliga medel för att utbilda specialiserad personal i sina länder i syfte att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter. De anslagna medlen bör rapporteras, övervakas och utvärderas som ett led i genomförandet av handlingsplanen på nationell nivå. Resurserna bör omfatta både utrustning och personal. Dessutom bör personalen åtnjuta arbetsvillkor av hög kvalitet, med fullständiga rättigheter avseende kollektiva förhandlingar och en progressiv karriärstruktur. Detta är avgörande för att locka de bästa människorna och upprätthålla en hög motivation. Särskild uppmärksamhet bör ägnas frågor som rör hälsa, välfärd och personlig säkerhet.

1.4 Kampen mot olaglig handel med vilda djur och växter bör integreras i alla politikområden på EU- och medlemsstatsnivå. Det bör finnas en enhetlig och lägsta utbildningsnivå för alla aktörer som arbetar med att förebygga olaglig handel med vilda djur och växter och en kapacitetsuppbyggnad som anpassas till de färdigheter som krävs på de olika områden där olaglig handel med vilda djur och växter integreras. Specialiserade enheter eller anställda bör utbildas bland åklagare, domare, tulltjänstemän, nationella Cites-myndigheter och polismyndigheter. De bör kunna avslöja, gripa dem som är inblandade i, lagföra och döma naturvårdsbrott.

1.5 Man bör också inrätta enhetliga strukturer i alla medlemsstater, som EESK rekommenderar ska ta formen av samordningskommittéer och specialiserade enheter eller anställda som är utbildade i att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter. Dessa samordningskommittéer skulle omfatta företrädare för enheter specialiserade på att bekämpa olaglig

handel med vilda djur och växter. Samordningskommittéerna skulle vara särskilt användbara när det gäller att samråda och organisera gemensamma utredningar inom medlemsstaterna med andra organ som fokuserar på annan olaglig verksamhet, såsom ekonomisk brottslighet och it-brottslighet. Denna är vanligtvis kopplad till olaglig handel med vilda djur och växter, eftersom organiserade brottslingar kan använda, och faktiskt använder, sina kanaler för andra typer av brott (såsom narkotikahandel och penningtvätt) för att handla med produkter av vilda djur och växter. Särskilda kanaler för kommunikation och samarbete bör inrättas med arbetsmarknadens parter och det civila samhället.

1.6 Att inkludera krav på tillbörlig aktsamhet för företag som bedriver handel i EU – genom ett ambitiöst direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet – skulle kunna ge företagen incitament att över huvud taget handla med hållbart anskaffade vilda djur och växter, avskräcka dem från att ägna sig åt olaglig verksamhet samt hjälpa de brottsbekämpande organen att avslöja brottslingar.

1.7 EESK anser att det är viktigt att samarbeta med de näringsgrenar som ägnar sig åt handel med vilda djur och växter för att minska efterfrågan på produkter av vilda djur och växter i EU och den olagliga importen av sådana produkter. I planen föreskrivs tematiska sessioner i EU:s grupp för efterlevnad när det gäller handel med vilda djur och växter med berörda näringslivsföreträdare för att behandla specifika frågor (t.ex. traditionell läkekonst, exotiska sällskapsdjur, lyxindustrin, jaktturism, timmer, fiske och handel med fiskeriprodukter, transport, fraktföretag och onlinehandel). Samordnade informationskampanjer riktade till allmänheten (som särskilt syftar till att minska efterfrågan) bör dock vara ett centralt inslag i strategin. Det civila samhällets organisationer skulle också kunna bidra till att minska efterfrågan genom att öka medvetenheten och genomföra kampanjer för att minska efterfrågan som riktar sig till befolkningsgrupper som konsumerar olagliga produkter av vilda djur och växter i EU.

1.8 EESK uppmanar kommissionen att involvera nationella och överstatliga brottsbekämpande organ i arbetet med att öka synligheten för förebyggande och lagföring av handel med utrotningshotade arter inom ramen för deras kommunikation om organiserad brottslighet, både i deras permanenta kommunikationsverktyg och genom tillfälliga riktade kampanjer.

1.9 Slutligen är det av avgörande betydelse att kommissionen inrättar en tydlig och ambitiös övervaknings- och utvärderingsmekanism för att följa upp genomförandet av handlingsplanen och mäta dess framsteg och framgångar, med beaktande av EU:s yttre åtgärder för att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter (i linje med prioritering 4).

2. Bakgrund

2.1 Olaglig handel med vilda djur och växter har blivit en av världens mest lukrativa organiserade kriminella verksamheter och har enligt kommissionens uppskattningar ett värde på upp till 20 miljarder euro per år globalt ⁽¹⁾. På global nivå har den olagliga handeln med vilda djur och växter ökat exponentiellt under de senaste åren eftersom den anses vara en verksamhet med låg risk och hög avkastning.

2.2 Trots sin omfattande rättsliga ram för skydd av vilda djur och växter är EU en viktig slutmarknad och transitplattform för vilda djur och växter som är föremål för olaglig handel. EU:s betydelse som marknad för olagliga produkter av vilda djur och växter beskrivs närmare i de årsrapporter om stora beslag som kommissionen har begärt varje år sedan 2011.

2.3 Kommissionen är medveten om att EU är en viktig marknad för produkter av vilda djur och växter och har därför gjort insatser utan motstycke för att öka medvetenheten bland företag, konsumenter och allmänheten om särdragen hos och omfattningen av den olagliga handeln med vilda djur och växter i Europa. Till följd av detta antog kommissionen i februari 2016 EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter ⁽²⁾, som innehåller en övergripande plan för att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter inom EU och för att stärka EU:s roll i den globala kampen mot denna olagliga verksamhet. Trots att den olagliga handeln med vilda djur och växter med framgång gjorts till en prioriterad fråga har handlingsplanen haft liten effekt när det gäller att minska efterfrågan. TRAFFIC ⁽³⁾ har utfärdat en rapport ⁽⁴⁾ med uppgifter om alla beslag som omfattades av konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (Cites) 2018 som visar att efterfrågan på vilda djur och växter i EU inte förändrats sedan de första uppgifterna samlades in 2011.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/environment/cites/infographics_en.htm

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/environment/cites/trafficking_en.htm

⁽³⁾ <https://www.traffic.org/>

⁽⁴⁾ <https://www.traffic.org/site/assets/files/12745/eu-seizures-report-2020-final-web.pdf>

2.4 Den senaste rapporten från TRAFFIC om beslag under 2020 ⁽⁵⁾ återspeglar covid-19-pandemins inverkan på den olagliga handeln med vilda djur och växter. Mindre handel till följd av covid-19-relaterade störningar av lufttransporter, handelsoperationer och andra förbindelselänkar för transport eller försäljning av varor har sannolikt bidragit till minskningen av rapporterade beslag. En betydande minskning av antalet beslag observerades i EU under 2020, men detta tyder inte nödvändigtvis på förändringar i efterfrågan eller i dynamiken i den olagliga handeln med vilda djur och växter.

2.5 Utöver att vara en importmarknad är EU också en ursprungsregion för vissa utrotningshotade arter, såsom ål (*Anguilla anguilla*). Mellan 2016 och 2017 greps 48 personer och 4 000 kg levande ung ål, till ett värde av ca 4 miljoner euro, beslagtogs. Dessutom är inte alla vilda djur och växter som olagligt anländer till Europa avsedda för de europeiska marknaderna, då EU ofta fungerar som en anhalt. Brottsbekämpande organ beslagtar ofta pangoliner, sjöhästar, elfenben och hajfenor avsedda för Asien från Afrika.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EU måste förbli vaksamt och intensifiera sina ansträngningar för att hejda och vända den olagliga handeln med vilda djur och växter. Denna lukrativa handel utgör inte bara en risk för människors hälsa på grund av risken för överföring av zoonotiska sjukdomar, utan undergräver också direkt EU:s politik för att stödja hållbar utveckling globalt, särskilt de mål för hållbar utveckling som syftar till att skydda den globala biologiska mångfalden och ekosystemen ⁽⁶⁾, samt insatserna för att stärka den goda samhällsstyrningen och motverka ojämlikhet.

3.2 Olaglig handel med vilda djur och växter driver i dag inte bara många arter (inklusive vissa ikoniska arter) till randen av utrotning, utan hindrar också en hållbar ekonomisk utveckling ⁽⁷⁾. I ett nötskal måste EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter genomföras väl för att EU:s internationella miljöavtal, särskilt Cites och konventionen om biologisk mångfald, ska uppfyllas. EESK uppmanar dock kommissionen att gå längre än dessa internationella avtal för att förbättra skyddet av vilda djur och växter i EU och hejda den olagliga handeln med dem. Fördelarna med det skulle vara märkbara inte bara i EU utan även globalt. Olaglig handel med vilda djur och växter är en av de främsta orsakerna till förlust av biologisk mångfald, som utöver att driva många arter till utrotning bidrar till klimatförändringarna genom att främja olaglig avverkning av träd, som är absolut nödvändiga för att lagra koldioxid.

3.3 Lika viktigt är att vi måste stoppa den gränsöverskridande organiserade brottsligheten och dess dödliga konsekvenser. Enligt en rapport från Unep och Interpol har miljöbrotten ökat med 26 % ⁽⁸⁾. Detta inbegriper olaglig handel med vilda djur och växter och utgör ett hot mot freden, säkerheten och rättsstatsprincipen, och sammanfaller ofta med andra allvarliga brott såsom korruption, it-brottslighet och ekonomisk brottslighet. I t.ex. vissa afrikanska regioner hotar olaglig handel med vilda djur och växter den nationella säkerheten. Mord och lönnmord måste också nämnas här, eftersom de människor som ansvarar för att skydda utrotningshotade arter verkligen riskerar sina liv och betalar ett högt pris för sitt engagemang. Stiftelsen Thin Green Line konstaterade att 595 fall av parkvakter som dödades av tjuvskyttar rapporterades mellan 2009 och 2016. Hundratals fler okända parkvakter dödades också i utvecklingsländer, vilket inte rapporterades. Under 2017 rapporterades att över 100 parkvakter dödades, och 2018 är nära samma siffra, med nästan två dödsfall per vecka ⁽⁹⁾.

3.4 EESK välkomnar revideringen av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter och beslutet att sätta olaglig handel med vilda djur och växter i centrum för kommissionens åtgärder. Kommittén instämmer i kommissionens bedömning av EU:s tidigare handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter, som visar att bristen på specialiserad personal, resurser och utbildning i många medlemsstater och tredjeländer fortfarande är ett stort problem. Det finns också ett stort behov av att förbättra samarbetet i) inom EU:s medlemsstater, ii) mellan EU:s medlemsstater, iii) mellan EU och länder utanför EU, och iv) med intressenter och det civila samhället. Dessutom bör mer göras för att säkerställa digital spårbarhet och digitalt samarbete mellan myndigheterna.

⁽⁵⁾ https://www.traffic.org/site/assets/files/17391/2020_eu_seizures_report_final.pdf

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/biodiversityandecosystems>

⁽⁷⁾ Utdrag ur en slutsats från kommissionens analys: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0038>.

⁽⁸⁾ UNEP-INTERPOL Report: Value of Environmental Crime up 26%

⁽⁹⁾ <https://globalconservation.org/news/over-one-thousand-park-rangers-die-10-years-protecting-our-parks/>

3.5 EESK välkomnar att kommissionen har kopplat översynen av miljöbrottsdirektivet till EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter. Kommittén befarar dock att miljöbrottsdirektivet inte kommer att kunna tillhandahålla effektiva och avskräckande påföljder för olaglig handel med vilda djur och växter. Den 9 december 2022 antog rådet sin ståndpunkt i ärendet och sänkte avsevärt påföljderna för fysiska personer, samtidigt som man även sänkte ambitionerna att harmonisera påföljderna för juridiska personer. De nivåer som rådet föreslår är för låga för att vara avskräckande och effektiva. De högsta bötesbeloppen bör inte vara lägre än 15 % av den juridiska personens totala globala omsättning, vilket är mycket högre än de 5 % eller 3 % som rådet antog. Vi anser att ett ambitiöst miljöbrottsdirektiv är avgörande för en framgångsrik EU-handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Handlingsplanen bör innehålla en uttrycklig hänvisning till visseblåsare och andra miljö- och människorättsförvarare som relevanta aktörer i fråga om att utveckla och genomföra den på EU-nivå och nationell nivå, eftersom de spelar en nyckelroll när det gäller att avslöja och förebygga överträdelser av miljölagstiftningen. Dessa personer bör också skyddas mot hot eller rättstvister när de anmäler olaglig handel med vilda djur och växter eller bistår utredningar, såsom för närvarande anges i miljöbrottsdirektivet.

4.2 EESK anser att det är viktigt att samarbeta med de näringsgrenar som ägnar sig åt handel med vilda djur och växter för att minska efterfrågan på produkter av vilda djur och växter i EU samt minska den olagliga handeln med vilda djur och växter och se till att all handel med vilda djur och växter är laglig och hållbar. I planen föreskrivs tematiska sessioner i EU:s grupp för efterlevnad när det gäller handel med vilda djur och växter med berörda näringslivsföreträdare för att behandla specifika frågor (t.ex. traditionell läkekonst, exotiska sällskapsdjur, lyxindustrin, jaktturism, timmer, fiske och handel med fiskeriprodukter, transport, fraktföretag och onlinehandel). Den roll som de civila samhällets organisationer kan spela för att stödja insatserna för att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter bör dock erkännas bättre och återspeglas i handlingsplanen och under dess genomförande (t.ex. vad gäller att öka medvetenheten och genomföra kampanjer för beteendeförändringar). Den information som EU riktar till sina medborgare om reglerna för, riskerna med och konsekvenserna av handel med och användning av produkter av vilda djur och växter är inte allmänt spridd, men information om praxis inom och användning av traditionell läkekonst (som omfattar användning av delar och derivat av vilda djur och växter för att skapa botemedel) är spridd över hela EU. Denna praxis medför risker för användarna (eftersom vissa botemedel inte har vetenskapligt bevisade fördelar) och har dödliga konsekvenser för de vilda arter som fångas och blir föremål för handel (genom att deras utrotning påskyndas). Med mer förebyggande åtgärder på detta specifika område skulle EU kunna minska mängden produkter av vilda djur och växter som blir föremål för olaglig handel varje år med upp till 30 %, eftersom detta motsvarar andelen beslagtagna produkter av vilda djur och växter avsedda för medicinsk användning i EU⁽¹⁰⁾. I detta avseende skulle EESK och de brottsbekämpande organen också kunna delta i utvecklingen av offentliga kampanjer för att öka medvetenheten om problemet.

4.3 EESK rekommenderar enhetlighet i alla medlemsstater när tydliga ansvarsområden tilldelas för att genomföra åtgärder på nationell nivå och samordning mellan de berörda aktörerna säkerställs. Om man ger alternativ såsom de som nämns i planen för att säkerställa samordning (t.ex. i) genom inrättandet av samordningskommittéer eller samförståndsavtal, ii) genom antagandet av nationella handlingsplaner, eller iii) genom utseende av nationella kontaktpunkter) kommer detta att leda till osäkerhet, eftersom medlemsstaterna kommer att välja olika alternativ. Att utveckla samordningskommittéer på nationell nivå, med en utsedd kontaktpunkt för var och en av dem, kommer att bidra till genomförandet av handlingsplanen.

4.4 Det är mycket viktigt att dessa samordningskommittéer och specialiserade anställda eller enheter utbildas på ett enhetligt sätt i samtliga 27 medlemsstater. Detta skulle underlätta samarbetet inom och mellan medlemsstaterna eftersom personalen skulle reagera, utreda och lagföra på samma sätt. Att varje samordningskommitté skulle ha en kontaktpunkt skulle också förbättra samarbetet och samordningen mellan medlemsstaterna och med tredjeländer. En kontaktpunkt skulle förbättra samarbetet eftersom den gör att samordningskommittéer och specialiserad personal i medlemsstaterna lättare och snabbare kan kontakta varandra, särskilt när ett akut behov uppstår på grund av gränsöverskridande olaglig handel. Kontaktpunkterna skulle kunna göra samarbetet mellan medlemsstaterna smidigare, utan att vara beroende av internationella organ såsom Europol för mer lokala fall som berör två länder. Dessa grupper kan dock vara utsatta för risker och bli måltavlor för organiserade brottslingar. För att skydda personalens identitet bör detaljerad information om kontaktpunkterna förbehållas brottsbekämpande organ och rättsliga myndigheter.

⁽¹⁰⁾ Rådet enas om förhandlingsmandat för direktivet om miljöbrott – Consilium (europa.eu).

4.5 När det gäller genomförandet av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter rapporterade EU:s medlemsstater att det på grund av brist på resurser och personal var svårt för dem att verkställa insatser. Därför är det återigen viktigt att se till att medlemsstaterna åtar sig att avsätta tillräckliga resurser för att genomföra EU:s nya handlingsplan på nationell nivå. Resurser är också viktiga för att ge personalen anständiga arbetsvillkor.

4.6 I texten bör det uttryckligen anges att medlemsstaterna åtar sig att tillhandahålla tillräckliga medel för att utbilda specialiserad personal i sina länder i syfte att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter. De anslagna medlen bör rapporteras, övervakas och utvärderas som ett led i genomförandet av handlingsplanen på nationell nivå. Resurserna bör omfatta inte bara personal utan även utrustning. Dessutom bör personalen åtnjuta arbetsvillkor av hög kvalitet, med fullständiga rättigheter avseende kollektiva förhandlingar och en progressiv karriärstruktur. Detta är avgörande för att locka de bästa människorna och upprätthålla en hög motivation. Särskild uppmärksamhet bör ägnas frågor som rör hälsa, välfärd och personlig säkerhet. Det bör finnas en enhetlig utbildning för alla aktörer som arbetar med att förebygga olaglig handel med vilda djur och växter, och enhetliga strukturer bör inrättas i alla medlemsstater, som EESK rekommenderar ska ta formen av samordningskommittéer och specialiserade enheter eller anställda som är utbildade i att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter.

4.7 I handlingsplanen betonas den roll som spelas av olika internationella organ och initiativ, såsom Empact, som är ett flaggskeppsinstrument för sektors- och myndighetsövergripande operativt samarbete för att bekämpa organiserad brottslighet på EU-nivå. Empact skulle kunna bli ett viktigt instrument för att genomföra EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter. Man skulle till exempel kunna anordna utbildning för samordningskommittéerna och den specialiserade personalen i alla medlemsstater på ett enhetligt sätt.

4.8 Förebyggande av olaglig jakt, särskilt för troféer, bör omfattas av EU:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter. I t.ex. Karpaterna jagas björnar olagligt, och tjuvskyttarna åläggs låga påföljder som inte är tillräckligt avskräckande.

4.9 EESK ställer sig bakom förslaget om att Empact ska samordna regelbundna gemensamma operationer som involverar gränsöverskridande samarbete med EU:s medlemsstater, kommissionen (Olaf) och berörda EU-byråer såsom Eurojust, Frontex, Europol och Europeiska fiskerikontrollbyrån. För att säkerställa ett effektivt samarbete är det återigen nödvändigt med en korrekt resursfördelning på nationell nivå.

4.10 När det gäller handelspolitik och handelsinstrument till stöd för åtgärder mot olaglig handel med vilda djur och växter välkomnar EESK förslaget om att införa ambitiösa åtaganden om att bekämpa olaglig handel med vilda djur och växter i framtida frihandelsavtal. Detta kommer dock inte att vara tillräckligt för att hejda den olagliga handeln med vilda djur och växter. EU:s insatser för att öka möjligheterna till internationell handel och internationella investeringar kommer att vara meningslösa och kontraproduktiva om inte EU omedelbart åtgärdar bristerna i brottsbekämpningen. Digitala produktpass skulle också kunna tjäna samma syfte. De skulle kunna öka spårbarheten och transparensen i fråga om riskerna i de globala leveranskedjorna och bidra till gemensamma internationella kontrollmekanismer och brottsbekämpningsinsatser samt säkerställa att medborgare och konsumenter har samma nivå av information om de produkter de köper, oavsett ursprung.

Bryssel den 22 mars 2023.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
